
ZESZYTY NAUKOWE WYŻSZEJ SZKOŁY PEDAGOGICZNEJ W BYDGOSZCZY
Studia Techniczne 1989 z.14

EBERHARD SCHÖNFELDT
"Universität Kassel

Streszczenie artykułu

"Ausgewählte Probleme beruflicher Erstausbildung in der
Bundesrepublik Deutschland"

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie charakterystycznych cech kształcenia zawodowego w RFN. Zagadnienie zostało ujęte w aspekcie historyczno-ekonomicznym oraz perspektyw rozwoju na przyszłość. System kształcenia zawodowego w RFN opiera się na wielowiekowej tradycji, począwszy od średniowiecza. Do chwili obecnej nauczanie zawodu odgrywa tam bardzo ważną rolę. W 1938 roku został wprowadzony obowiązek kształcenia zawodowego w szkołach. Wcześniej odpowiedzialność za kształcenie zawodowe spoczywała na rzemiośle i odbywała się ona poza formalnym szkolnym systemem.

Jednakże do dzisiaj gospodarka /przemysł, rzemiosło, handel/ jest w dużym stopniu odpowiedzialna za kształcenie zawodowe. Obecnie około 50 % młodzieży zdobywa zawód w tzw. ludnym systemie kształcenia. Tzn. aby rozpocząć naukę zawodu w tymże systemie, wymagane jest ukończenie minimum 9 klas. Aczkolwiek im wyższe wykształcenie ogólne, tym lepsze możliwości zdobywania np. zawodów wysoko wykwalifikowanych, technicznych lub kupieckich itp. Teoretycznie młodzież ma równe szanse w zdobywaniu zawodu niezależnie od ukończenia poszczególnych typów szkół, łącznie z możliwością ukończenia studiów wyższych /Rys.1/. W dualnym systemie kształcenia istotną rolę odgrywają dwa czynniki: zakład pracy i szkoła. Oba miejsca kształcenia, które powinny ze sobą współpracować, podlegają

zróżnicowanej odpowiedzialności. Z jednej strony prywatna gospodarka, podlegająca izbie przemysłowo-handlowej, rzemieślniczej itp., z drugiej strony szkoła podlegająca ministrowi oświaty. Także planowanie w zakresie kształcenia jest podzielone z racji braku odpowiednich porozumień między zakładami pracy i szkołami. Ponieważ sukces w kształceniu zawodowym zależy od ścisłych powiązań między teorią a praktyką, dlatego dąży się obecnie w RFN do zmian, które polegałyby na szczegółowym określaniu zależności między miejscami zdobywania wiedzy teoretycznej i praktycznej. Jak dotąd zakład pracy zajmuje dominujące miejsce, gdyż uczeń spędza w nim 32 godziny tygodniowo, a w szkole tylko 8 godzin. Jednakże wzrastające uprzemysłowienie i nasilająca się specjalizacja uniemożliwia wielu zakładom pracy zaoferowanie odpowiednio wysokiego teoretycznego przygotowania do zawodu. Z tego powodu utworzono już 340 różnego typu placówek /z 60.000 miejsc/ ponadzakładowego kształcenia zawodowego. Mają one uzupełniać wykształcenie, likwidować luki w kwalifikacjach i legalizować standart wykształcenia. W ten sposób przechodzi się do trzystopniowego systemu kształcenia.

Jednym z poważnych problemów w RFN jest duża liczba zawodów. Od roku 1950 zmniejszyła się ona z 720 do 440. Ale i tak 40 % młodzieży męskiej kształci się w 10 zawodach, często później nie znajdując miejsca pracy. Jeśli chodzi o dziewczęta, to procent jest jeszcze wyższy - w 10 zawodach kształci się 50 % dziewcząt.

Ta koncentracja ma dwie przyczyny: duża liczba ofert tego typu miejsc kształcenia w zakładach pracy i duże zainteresowanie młodzieży nimi. Wiadomo jednak, że wraz z upływem lat wiele osób będzie musiało zmienić swój zawód, a do tego nie przygotowuje dualny system kształcenia, ponieważ jest on nastawiony na wykształcenie absolwenta o konkretnej /czasami bardzo wąskiej/ specjalności.

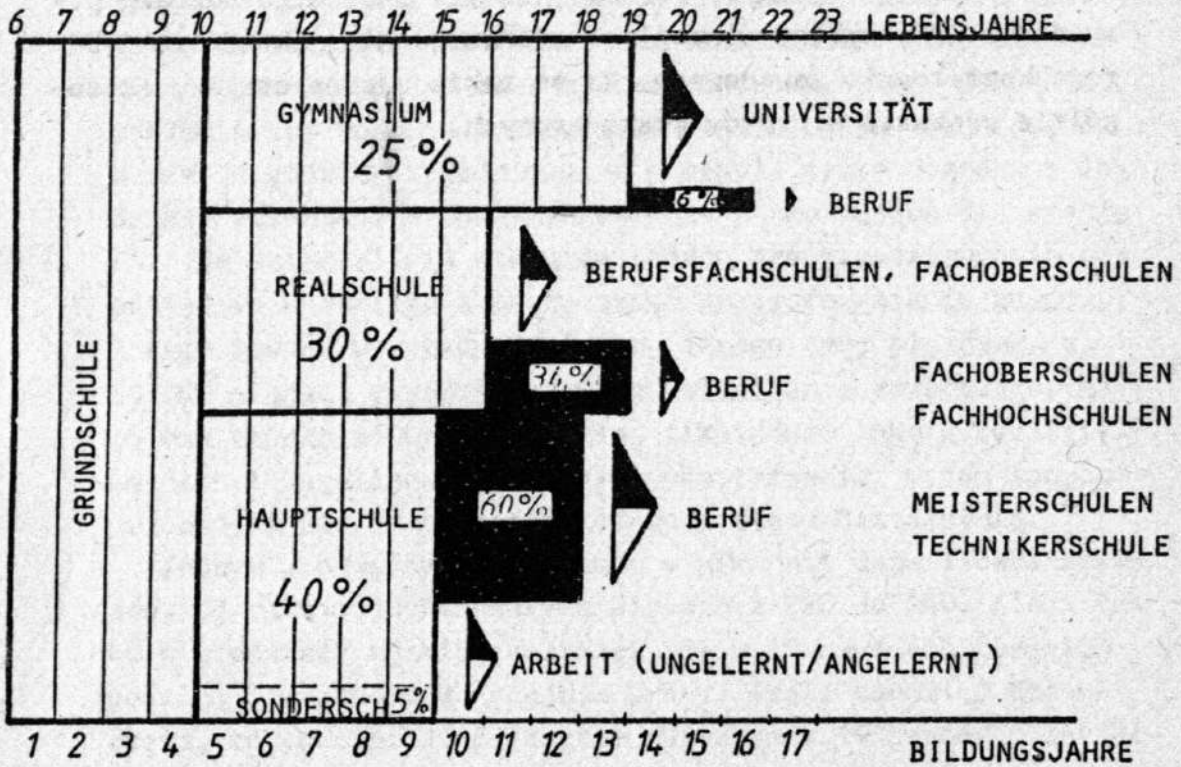
15-16 letniemu człowiekowi trudno jest wybrać jeden spośród 440 wąkospecjalistycznych zawodów. Dlatego potrzebne są określone reformy; między innymi przy wyborze zawodu i jego zmianie systematyzowanie kształcenia zawodowego itp.

Poprzez wprowadzenie podstawowego kształcenia zawodowego, na bazie którego dopiero wybiera się zawód specjalistyczny, poprawi się możliwość wyboru zawodu, a także jego ewentualnej zmiany na pokrewną specjalność. Podstawowe kształcenie zawodowe oferowane jest w dwóch wariantach; w kooperacji szkół i zakładów pracy oraz tylko w szkołach. Szkolny wariant przeważa i około 15 % wszystkich uczniów przechodzi jednoroczny kurs kształcenia zawodowego w zakresie podstawowym.

Podsumowując można stwierdzić, że bez znacznego udziału gospodarki RFN, byłoby niemożliwe sfinansowanie jakościowo dobrego kształcenia zawodowego. Ma to także ujemne strony, szczególnie w czasie kryzysów gospodarczych.

ABB.: 1

VERTEILUNG DER EINGANGSQUALIFIKATIONEN
UND QUANTITATIVE BEDEUTUNG DER
DUALEN BERUFSAUSBILDUNG



CA. 50 - 60 % ALLER SCHÜLER DURCHLAUFEN EINE DUALE BERUFS-
AUSBILDUNG (STEIGENDE TENDENZ)

CA. 1,6 MIO. JUGENDLICHE SIND IN DER AUSBILDUNG
JÄHRLICHE AUFNAHME CA. 650 000
(BRD-BEVÖLKERUNG CA. 62 MIO.)

■ = DUALE BERUFSAUSBILDUNG (DREIJÄHRIG)

